

2023

Rational drug use
การใช้ยาอย่างสมเหตุสมผล

กลุ่มงานคุ้มครองผู้บริโภคและเภสัชสาธารณสุข
สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดสมุทรสงคราม

ช่องทางติดต่อเรา

กลุ่มงานคุ้มครองผู้บริโภคและเภสัชสาธารณสุข
สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดสมุทรสงคราม

LINE

Line OA : @consumer75000

Website : consumersmsk.org/

E-mail : consumer75000@gmail.com

Tel : 034-716888 , 034-711571 ต่อ 309

ที่อยู่ : สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดสมุทรสงคราม
202 ม.3 ต.ลาดใหญ่ อ.เมืองสมุทรสงคราม
จ.สมุทรสงคราม 75000

หยุดเรียกยาปฏิชีวนะ ว่ายาแก้แอส

ยาปฏิชีวนะ คือ ยาต้านแบคทีเรีย
ออกฤทธิ์ที่ตัวแบคทีเรีย

ยาแก้แอส คือ ยาที่บรรเทาอาการปวด
บวม แดง ร้อน ออกฤทธิ์ที่ร่างกายมนุษย์

"ยาปฏิชีวนะไม่มีฤทธิ์แก้แอส
ยาแก้แอสไม่มีฤทธิ์ต่อแบคทีเรีย"

สิ่งที่ควรทราบ!

ผู้ที่มีอาการเจ็บคอควรทำการประเมินอาการ
ก่อนกินยาปฏิชีวนะ ต้องมีอย่างน้อย 3 จาก 4
อาการดังต่อไปนี้

1. อาการไข้ วัดอุณหภูมิได้สูงกว่า 38 องศาเซลเซียส
2. มีจุดขาวที่ต่อมทอนซิลหรือคอหอย
3. ไม่ไอ
4. ต่อม้ำเหลืองบริเวณลำคอโตและกดเจ็บ

ANTIBIOTIC

ยาปฏิชีวนะเป็น**ยาอันตราย**

ต้องปรึกษาแพทย์หรือเภสัชกร

ทุกครั้งก่อนใช้

เชื้อดื้อยา คร่าชีวิต

คุณรู้ไหม? ปัจจุบันมีผู้ป่วยเสียชีวิตจาก
เชื้อแบคทีเรียดื้อยามากกว่า 28,000 คน
ต่อปี และมีแนวโน้มสูงขึ้นเรื่อยๆ

ทุก 15 นาที

ผลกระทบเมื่อเกิดเชื้อดื้อยา

ต้องรักษาตัวในโรงพยาบาลนานขึ้น

บางรายสูญเสียอวัยวะหรือคุณภาพ

สูญเสียค่ารักษาพยาบาลมากขึ้น

บางรายอาจเสียชีวิต

ปัญหาเชื้อแบคทีเรียดื้อยาเป็นเรื่องใกล้ตัว

สังคมไทยจะรอดพ้นวิกฤตินี้ได้

ต้องร่วมมือกันรู้รักษ์ ตระหนักใช้ยาปฏิชีวนะ

ทำไมเราถึงควรผลักดันให้เป็น ร้านชำคุณภาพ ปลอดภัยอันตราย

ตัวอย่างรายการยาอันตราย ยาบรรจुเสร็จและยาควบคุมพิเศษ

พบบ่อยในร้านชำ แต่ตามกฎหมาย
ห้ามจำหน่ายในร้านชำ เช่น

- ยาแก้ไอ ปีก 109 ไดฟลีน เพียแคม
- ทีซีเอ็มซิน กาโน
- ทีพีพี ดีคอลเจน
- ยาหยุดถ่าย โลโมติล

"เพื่อป้องกันการกระทำผิดกฎหมาย และอันตรายที่อาจเกิดแก่ผู้ที่มาซื้อยา

ร้านชำจึงไม่ควรจำหน่ายยาอันตราย ตลอดจนยาบรรจुเสร็จและยาควบคุมพิเศษ "

- 1.ร้านชำไม่มีใบอนุญาตขายยา
ตามกฎหมายเหมือนร้านยาทั่วไป
จึงไม่สามารถขาย"ยาอันตราย"ได้ ขายได้
เพียง "ยาสามัญประจำบ้าน" ได้เท่านั้น
- 2.ร้านชำไม่มีผู้ประกอบวิชาชีพ หรือ
เภสัชกรที่มีความรู้เกี่ยวกับยาคอยให้คำ
แนะนำ จึงอาจเกิดความเสี่ยงจากการใช้ยา
ไม่เหมาะสม นำไปสู่ผลข้างเคียงจากยาที่
อันตรายหรือให้การรักษาไม่ตรงจุด

ร้านยาสามารถร่วมควบคุม การกระจายยาสู่แหล่งกระจายยาในชุมชน

เพื่อสุขภาพที่ดีของประชาชน และส่งเสริมธุรกิจร้านยาที่ถูกกฎหมาย
ด้วยแนวทางการกระจายยาสู่ร้านชำตามกฎหมายยาและจรรยาบรรณวิชาชีพ

โดยมีแนวทางดังนี้

1. ไม่จำหน่ายหรือจัดส่งยาจำนวนมากๆ ให้กับบุคคลใดบุคคลหนึ่ง

เกินจำนวนที่จำเป็นต้องใช้เฉพาะตัวตามมาตรฐานการรักษา

2. สามารถจำหน่ายหรือจัดส่งยาที่มีจำนวนมากๆ ให้เฉพาะกับ

ผู้รับอนุญาตขายยา ผู้ได้รับอนุญาตให้ดำเนินการสถานพยาบาล

ผู้ประกอบการวิชาชีพเวชกรรม ผู้ประกอบวิชาชีพการพยาบาล

เพื่อป้องกันปัญหาการนำยาไปจำหน่ายต่อใน

สถานที่ที่ผิดกฎหมายว่าด้วยยา

3. จัดให้มีกระบวนการตรวจสอบคุณสมบัติผู้ประสงค์

จะซื้อยาจำนวนมากๆ ก่อนที่จะจำหน่ายทุกครั้ง

4. หากต้องการจำหน่ายยาประเภทยาอันตรายและ

ยาควบคุมพิเศษ **เภสัชกรผู้มีหน้าที่ปฏิบัติการ**

ต้องควบคุมการส่งมอบ ให้เป็นไปตามกฎหมาย

รวมทั้งให้คำแนะนำตามสมควร เกี่ยวกับการใช้ยาให้ปลอดภัย

ตามหลักวิชาการและตามจรรยาบรรณแห่งวิชาชีพ

ต อ อ ย ำ ง

ยาสามัญประจำบ้านแผนปัจจุบัน ที่จำหน่ายได้ในร้านชำ

กลุ่มยาแก้ปวดท้อง ท้องอืด ท้องเฟ้อ

ยาเม็ด หรือ ยาน้ำลดกรด
อะลูมินา-แมกนีเซียม
อานทีไซเมทิกโคน
(แผง 4, 10 เม็ด
หรือบรรจุไม่เกิน 450 มล.)

ยาราดุน้ำแดง
(ขวดละ 180, 240, 450 มล.)

กิงเจอร์มहाหิงค์
(บรรจุไม่เกิน 60 มล.)

ยาผงฟูแก้ท้องอืด
(บรรจุอะลูมิเนียมไม่เกิน
4.3 กรัม/ซอง)

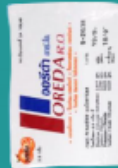

ยาไซเมทิกโคน
(ขนาด 40, 80 มก.
แผงไม่เกิน 10 เม็ด)

บรรเทาอาการกรดไหลย้อน
(บรรจุไม่เกิน 20 เม็ด
หรือไม่เกิน 150 มล.)

กลุ่มยาแก้ท้องเสีย

ผงเกลือแร่
(1 ซอง สำหรับ 250 มล.)

ผงถ่าน
(แผงไม่เกิน 10 เม็ด)

กลุ่มยาคลายกล้ามเนื้อ แมลงกัดต่อย

ยาหม่อง ชนิดซีผึ้ง
(บรรจุไม่เกิน 30 กรัม)

ยาระบายแมกนีเซียม
(บรรจุไม่เกิน 120 มล.)

โซเดียมคลอไรด์ สวนทวาร
(บรรจุ 10, 20 มล.)

กลุ่มยาระบาย

ตั ว อ ย ่ า ง

ยาสามัญประจำบ้านแผนปัจจุบัน ที่จำหน่ายได้ในร้านชำ

กลุ่มยาแก้แพ้ ลดน้ำมูก

ยาเม็ดแก้แพ้ ลดน้ำมูก
คลอเฟนิรามีน
(ขนาด 2 มก. แพลงละ 2, 4 เม็ด)

กลุ่มยาแก้วิงเวียน หน้ามืด

ขี้ผึ้งบรรเทาอาการคัดจมูก
(บรรจุไม่เกิน 50 กรัม)

ยาดมแก้วิงเวียน
(บรรจุไม่เกิน 14 มล.)

กลุ่มยาแก้ไอ ขับเสมหะ

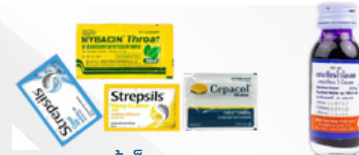

ยาแก้ไอน้ำดำ
(บรรจุไม่เกิน 60 มล.)

ยาแก้ไอขับเสมหะ
(ขนาดบรรจุ 60, 120 มล.)

กลุ่มยาสำหรับโรคปากและลำคอ

ยาอมแก้เจ็บคอ
(บรรจุไม่เกิน 8 เม็ด)

ยาเจนเชียนไวโอเลต
(บรรจุไม่เกิน 30 มล.)

กลุ่มยาแก้เมารถ เมาเรือ

ยาเม็ดโดเมนไฮดรินเนก
(ขนาด 50 มก. แพลงละ 2 เม็ด)

กลุ่มยาสำหรับโรคผิวหนัง

ยารักษาผื่น เหา
เบนซิลเบนโซเอต
(บรรจุไม่เกิน 60 มล.)

ยาทาแก้คัน คัน
คาลาไมน์
(บรรจุไม่เกิน 180 มล.)

ตั ว อ ย ่ า ง

ยาสามัญประจำบ้านแผนปัจจุบัน ที่จำหน่ายได้ในร้านชำ

กลุ่มยาใส่แผล ล้างแผล

ทิงเจอร์ไอโอดีน
(บรรจุไม่เกิน 60 มล.)

โพวโดน ไอโอดีน (บรรจุไม่เกิน 120 มล.)

แอลกอฮอล์ล้างแผล (บรรจุไม่เกิน 450 มล.)

น้ำเกลือล้างแผล
(บรรจุไม่เกิน 1 ลิตร)

กลุ่มยาบำรุงร่างกาย

2 ยาเม็ดวิตามินซี
(ขนาด 100 มก. แพลงละ 4, 10 เม็ด)

กลุ่มยาบรรเทาปวด ลดไข้

ยาพาราเซตามอล 325, 500 มก.
(แพลงละ 4, 10 เม็ด)

ยาพาราเซตามอล 120 มก./5 มล.
(บรรจุไม่เกิน 60 มล.)

ยาในผู้สูงอายุ ที่ควรระวัง

- **ยานอนหลับ ยาแก้แพ้ ยาลดกรด และยาแก้ปวด**

ผลข้างเคียงของยาเพิ่มความเสี่ยงต่อการเดินเซ ทรงตัวไม่อยู่และหกล้มได้ง่ายขึ้น

- **ยากลุ่มต้านการอักเสบที่ไม่ใช่สเตียรอยด์ (NSAIDs)**

เสี่ยงต่อการเกิดความดันโลหิตสูงขึ้นหรือไตวาย ดังนั้นจึงควรเพิ่มความระมัดระวังในการใช้ยากลุ่มนี้ในผู้สูงอายุที่มีประวัติความดันโลหิตสูง โรคหัวใจ หรือโรคไต

- **ยาสมุนไพร ยาหม้อ และยาลูกกลอน**

ควรหลีกเลี่ยงการซื้อยาสมุนไพร ยาหม้อ และยาลูกกลอนมารับประทานเอง เนื่องจากมักมีการผสมยาประเภทสเตียรอยด์ที่ทำให้หายปวดข้อได้จริงแต่จะมีผลเสียในระยะยาว เช่น กระดูกพรุน ต่อมหมวกไตฝ่อ เบาหวาน และความดันโลหิตสูง

"ไม่ควรซื้อยารับประทานเองและควรใช้ยาภายใต้การดูแลของแพทย์หรือเภสัชกร"

ยาและอาหารที่**ไม่ควร**รับประทานร่วมกัน

ยา	ไม่ควร รับประทานกับ	เพราะอาจเกิด ผลข้างเคียงดังนี้
ยารักษาเบาหวาน หรือ อินซูลิน (Insulin)	มะระขี้นก ว่านหางจระเข้ โสม แมงลัก พืชตระกูลลูกชด	จะเสริมการออกฤทธิ์ลดน้ำตาลใน เลือด ทำให้น้ำตาลลดลงมากเกินไป
ยาละลายลิ่มเลือดหรือยาต้าน การแข็งตัวของเลือด (Aspirin, Warfarin)	น้ำมันปลา ตังกุย กระเทียม แป๊ะก๊วย ขิง ฟักทะลายโจร	เสริมฤทธิ์ของยาทำให้เลือดออกง่าย ขึ้น หากทานปริมาณที่มาก
ยาต้านการแข็งตัวของเลือด เช่น Warfarin	ผักใบเขียว ชาเขียว ถั่วเหลือง บรอกโคลี	ลดฤทธิ์ของยาหรือต้านการออกฤทธิ์ ของยาทำให้เลือดแข็งตัว
ยาปฏิชีวนะกลุ่ม Fluoroquinolone เช่น ยา Norfloxacin, Ciprofloxacin และ ยาปฏิชีวนะกลุ่ม Tetracycline	นม โยเกิร์ตหรือยาลดกรด ยาเคลือบกระเพาะอาหาร และ แคลเซียม	ยาดูดซึมได้ลดลง ระดับยาในเลือด ไม่เพียงพอต่อการรักษา

วิธีตรวจสอบเลขทะเบียนผลิตภัณฑ์สุขภาพ และ เลขอย.

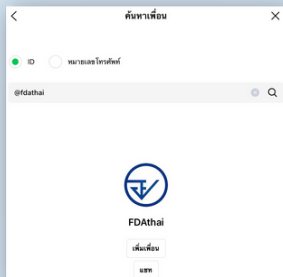

เข้าไปที่เว็บไซต์ <https://oryor.com/check-product-serial>

- กรอกรหัสเลข อย. ลงในสื่อบันทึกข้อมูลผลิตภัณฑ์
- กดค้นหา

แอดไลน์ @fdathai หรือสแกน QR code

ตัวอย่างการตรวจสอบเลขที่ผลิตภัณฑ์สุขภาพ

ผลิตภัณฑ์ยา

1A 234/56XX

ผลิตภัณฑ์อาหาร

10-3-99999-1-9999

ผลิตภัณฑ์เครื่องมือแพทย์

พ. 234/56XX หรือ น. 234/56XX

ผลิตภัณฑ์เครื่องสำอาง

10-1-53-99999 หรือ 10-1-53999999999

ผลิตภัณฑ์วัตถุอันตรายที่ใช้ในบ้าน

วอส.99/25XX หรือ 99/25XX

4 สงสัย

ตั้งข้อสงสัย หากผลิตภัณฑ์สุขภาพหรือบริการด้านสุขภาพ
พบความผิดปกติใน 4 ประเด็น

1. ไม่มีหลักฐานการอนุญาต ?

ยาต้องมีเลขทะเบียนตำรับยา เช่น Reg.No....
อาหารต้องมีเลขสารบบอาหาร (เลขอย.)
เครื่องสำอาง ต้องมีเลขจดแจ้ง
สถานพยาบาลต้องมีหลักฐานใบอนุญาตประกอบ
กิจการและดำเนินการ
หน่วยบริการตรวจสุขภาพเคลื่อนที่ต้องมีหลักฐานการ
ได้รับอนุญาต
“หากไม่มีแสดงว่ายังไม่ได้รับอนุญาต”

2 สงสัยต่อ

สงสัยต่อเจ้าหน้าที่

รีบส่งต่อข้อมูลผลิตภัณฑ์หรือบริการสุขภาพที่ต้องสงสัย
หรือมีพُرฐให้เจ้าหน้าที่สาธารณสุขทราบโดยเร็วและ
แจ้งข้อมูลให้ละเอียดมากที่สุด
**“ยิ่งแจ้งข้อมูลอย่างละเอียด จะทำให้เจ้าหน้าที่ตามรอย
ต้นตอแหล่งผลิตได้อย่างมีประสิทธิภาพ”**

2. ขาดข้อมูลแหล่งที่มา ?

ฉลากและเอกสารโฆษณาต้องระบุ **“ชื่อ-ที่อยู่ผู้ผลิต”** ชัดเจน
เพื่อเอาผิดและตรวจสอบย้อนหลังเมื่อเกิดปัญหาได้

3. โฆษณาเกินความจริง ?

หากผลิตภัณฑ์ที่อ้างว่าได้ผลดีแบบมหัศจรรย์ อย่าเพิ่งเชื่อ
หากได้ผลจริงจะต้องได้รับการรับรองจากหน่วยงานราชการ หรือ
หน่วยงานที่ได้มาตรฐาน หรือมีการนำไปใช้ในสถานพยาบาล
อย่างชัดเจน **“ผลิตภัณฑ์เทวดาไม่มีในโลก”**

4. ใช้แล้วผิดปกติ ?

หากใช้ผลิตภัณฑ์แล้ว **เห็นผลเกิดขึ้นอย่างรวดเร็วผิดปกติ**
เช่น หายปวดเมื่อยทันที ผอมลงอย่างรวดเร็ว อาการต่างๆ ของโรค
เรื้อรังหายหมด ผิวขาวขึ้นทันใด ผลิตภัณฑ์ นั้นหมายความว่าอาจมี
สิ่งไม่ดีปลอมปนในผลิตภัณฑ์

ช่วยกันแจ้งแก่เจ้าหน้าที่

ส่งต่อข้อมูลเตือนภัย

เมื่อพบผลิตภัณฑ์หรือบริการสุขภาพที่ต้องสงสัยหรือ
มีพُرฐ ต้องรีบแจ้งให้คนรอบข้างทราบโดยเร็ว
“ยิ่งแจ้งได้เร็ว ก็เท่ากับช่วยให้คนข้างเราให้เสี่ยงลดลง”

ผู้บริโภคควรสังเกตอะไรบนฉลากยาบ้าง ?

ฉบบฉลากร้านยาและคลินิก

ชื่อ (ร้านยา, คลินิก)
หมายเลขโทรศัพท์
ที่อยู่.....

วันที่จ่ายยา.....
ชื่อผู้รับบริการ.....
ชื่อยาที่เป็นชื่อสามัญทางยา หรือชื่อการค้า.....
ความแรง..... จำนวนจ่าย.....
ข้อบ่งใช้.....
วิธีใช้ยา.....
ฉลากช่วย.....
คำแนะนำ คำเตือน.....
วันที่หมดอายุ.....
ลายมือชื่อ.....

เข้าร้านยา ต้องถามหาเภสัชกร

ควรสังเกตอะไรบ้าง ?

ข้อมูลของเภสัชกร
ประกอบด้วย

- รูปเภสัชกร
- ชื่อ-นามสกุล
- เลขที่ใบประกอบวิชาชีพ เช่น ภ.XXXXX
- เวลาปฏิบัติการของเภสัชกร

ร้านยาที่มีเภสัชกรได้อย่างไร?

ได้รับยาถูกต้อง เหมาะสม ปลอดภัย

ตัวอย่างป้ายข้อมูลเภสัชกร

ภ.12345

นายใจดี เขียวมะกอก ภ.บ.

เวลาปฏิบัติการ 8.00-21.00 น.

เสาร์-อาทิตย์ 9.00-18.00น.

วิธีเช็ครายชื่อผู้ประกอบการวิชาชีพเภสัชกรรม

1. เข้าดูใกล้ ค้นหาคำว่า สภาเภสัชกรรม หรือ เว็บไซต์ <https://www.pharmacycouncil.org>
2. กรอกเลขที่ใบอนุญาต

ค้นหารายชื่อผู้ประกอบการวิชาชีพเภสัชกรรม

เลขที่ใบอนุญาต

ค้นหา

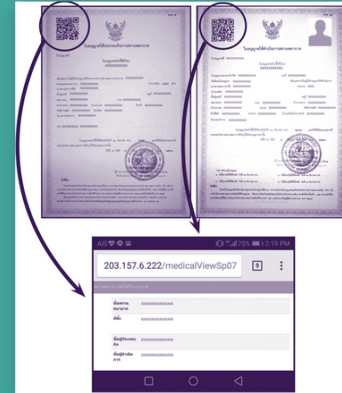
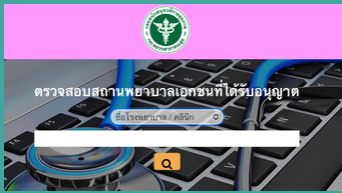
รับบริการที่คลินิกในเบื้องต้น ต้องสังเกตอะไรบ้าง ?

1. มีป้ายชื่อคลินิกและเลขที่ใบอนุญาต
ที่ขออนุญาตถูกต้องบริเวณหน้าคลินิก
เห็นได้ชัดเจน
2. แสดงใบอนุญาตให้ประกอบกิจการสถานพยาบาล
และใบอนุญาตให้ดำเนินการสถานพยาบาล

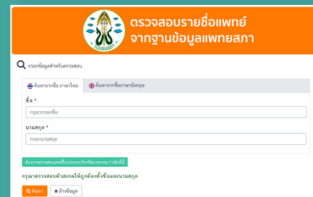
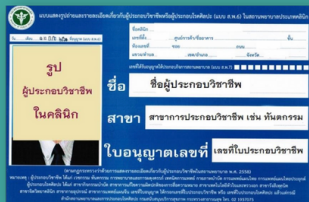
➤➤➤ ตรวจสอบได้จาก

<https://privatehospital.hss.moph.go.th/>

➤➤➤ ตรวจสอบได้จากการสแกน QR code

3. มีการแสดงภาพถ่าย ชื่อ และเลขที่ใบอนุญาต
ของผู้ประกอบวิชาชีพหรือผู้ประกอบโรคศิลปะ
ไว้ในที่เห็นได้ชัดเจน

➤➤➤ ตรวจสอบได้จาก

1. เว็บไซต์แพทยสภา หรือ <https://checkmd.tmc.or.th>
2. กรอกชื่อ-นามสกุล ของผู้ประกอบวิชาชีพ

4. แสดงหลักฐานการชำระค่าธรรมเนียมประจำปี
ของปีปัจจุบัน

5. มีการแสดงอัตราค่ารักษาพยาบาลและสามารถสอบถามอัตราค่ารักษาได้

หากพบเห็นความผิดปกติ โปรดแจ้ง...

กลุ่มงานคุ้มครองผู้บริโภคและเภสัชสาธารณสุข สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดในเขตพื้นที่ตั้งคลินิก